

ИЗВЕШТАЈ МЕНТОРА О ЗАВРШНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме Николина, Горан, Станковић
2. Датум рођења, општина, Република: 15.08.1998 год. Нови Пазар, Р Србија
3. Година уписа на мастер академске студије права 2021 год.
II НАСЛОВ МАСТЕР РАДА
ОСНОВНЕ ИДЕЈЕ “ЧИСТЕ ТЕОРИЈЕ ПРАВА” ХАНСА КЕЛЗЕНА
III ПРЕГЛЕД МАСТЕР РАДА
<p>Завршни мастер-рад кандидаткиње Николине Станковић, под насловом „Основне идеје “Чисте теорије права” Ханса Келзена“ је компјутерски написан на 78 страница са стандардним проредом. Рад се састоји из апстракта (на српском и енглеском језику), уводног разматрања, седам поглавља, закључног разматрања и пописа коришћене литературе.</p> <p>У уводним разматрањима рада (стр. 5-9) кандидаткиња је изнела прелиминарна запажања о правној теорији која је у науци позната под називом “Чиста теорија права”, чији је формални представник аустријски професор Ханс Келзен, а сходно којој теорији основу постојања представља разликовање онога што јесте (Sollen) и онога што треба да буде (Sein), при чему право припада свету требања, онога што треба да буде. На овом месту су изнете и основне претпоставке идеје “нормативности” права схваћеног на овај начин.</p> <p>У првом поглављу рада под насловом “Чиста теорија права” (стр. 10-22) кандидаткиња је изнела идеје којима се појашњава значење “чистоте” права у смислу концепције Ханса Келзена, на начин да се право мора, и једино може схватити без примесе осталих облика друштвене свести, као што су социологија, политика, историја, итд. док се повезаност правних норми, односно ужих и ширих целина правног система огледа кроз “нормативну”</p>

везу ових делова, чију основу представља пра-норма, односно Grundnorm.

Кандидаткиња наводи да филозофску основу идеје права схваћеног на основу дистинкције између постојања и требања представља учење немачког филозофа Имануела Канта, према којем се у природним наукама истражују природне чињенице, дакле нешто што јесте, што постоји, за разлику од правних и моралних норми чији се садржај састоји у идеји да нешто треба да настане.

Даље се наводи да основу важења једне норме представља важење друге, више норме, као и да нормативизам схваћен на овакав начин представља основ важења права, а да се важење не простире до бесконачност него досеже до основне норме - Grundnorm.

У другом поглављу рада под насловом “Право као систем норми: основа Келзеновог нормативизма” (стр. 23-27) наводи се дистинкција између права, као важећег поретка и правне науке, као систематизованог знања о праву, те с тога, правна наука, као објективна и апстрактна наука мора бити усмерена на разликовање онога што јесте, у односу на оно што треба да буде, што у суштини јесте право, као самодовољани логички кохерентан систем. “Норме повезују појединце, институције и државу у јединствен систем где свака одлука, сваки акт и свака институција добија свој смисао кроз положај у хијерархији ... право функционише као самодовољан и унутрашње кохерентан систем, где се свака норма посматра не изван, него унутар система”. С тога је, наводи се даље, код Келзена централна идеја требања увек изражена кроз заповест у норми, при чему се подвлачи разлика између одговарајућег требања, које је изражено кроз заповест у норми, и важења саме норме.

У трећем поглављу, под насловом “Држава и власт са аспекта Чисте теорије права” (стр. 28-49), износе се дефиниције државе различитих писаца, као што су Вебер, Хобс, Монтескије, и дистинкција Келзеновог схватања државе, по којем је држава у потпуности правни феномен, односно персонификација правног поретка, а не било каква политичка сила која стоји изнад правног поретка, тако да између државе и правног поретка постоји идентитет. Овом приликом се такође посвећује пажња суверености, и за разлику од традиционалне теорије која појам суверености дефинише као правни израз највише фактичке власти на једној територији, у Чистој теорији права се појам суверености веује за највишу норму. Тако да, сходно Келзеновом схватању, држава не представља вољу народа, него она представља нормативну реалност којом се уређује настанак, примена и санкционисање правних правила. На овом месту се наводе и најважније функције државе, а то су успостављање правне сигурности и предвидивости, затим организација правотворности и примене права, одржавање система правне дисциплине и функција интеграције правног поретка.

У **четвртом поглављу**, под насловом “О позитивности права” (стр. 49-56), кандидаткиња наглашава став Чисте теорије права по којем се Правни позитивизам ослања на сигурност у праву, док се позитивно право описује као “ефикасно постављен систем норми чије норме потичу из једне, највише норме-Основне норме. Са друге стране, наводи се, да правду Келзен анализира кроз психолошку призму, односно као срећу коју појединци покушавају пронаћи у друштву, те је с тога правда ирационални идеал чија се суштина не може објаснити научним путем.

У **петом поглављу**, под насловом “Општа теорија права и државе” (стр. 56-61), кандидаткиња истиче дистинкцију између Опште теорије права и Чисте теорије права у методолошком смислу, наглашавајући да Општа теорија права обухвата много шири спектар тема из домена теорије права, као што су социолошки, психолошки, филозофски, политички и историјски аспекти, док је Чиста теорија права конципирана као дисциплина која је фокусирана на истраживање формалних аспеката права, имајући у виду да право везује управо за овај критеријум.

У **Шестом поглављу**, под насловом “Келзеново учење о правди” (стр.61-70), кандидаткиња са правом примећује да, Келзеново схватање правде, с обзиром на основе његове идеје, не може досегнути даље од полазних ставова, нити изаћи из оквира Чисте теорије права, па је онда и његово схватање правде, како се у раду наводи, “скептично, релативистичко и дубоко свесно историјске условљености вредносних судова”. Имајући у виду Келзенов став, по којем појам правде није могуће једнозначно и научно утврдити, наводи да су вредносна полазишта на основу којих би се могло расправљати о појму правде детерминисана најразличитијим факторима, те с тога питање правде припада домену моралне и политичке филозофије.

И на крају, у **седмом поглављу** рада под насловом “Примена Келзенове теорије у савременој судској пракси” (стр. 71-74), наводи примере оцене законитости материјалних и правних аката из судске праксе различитих земаља, у којима се примењивао принцип хијерархије правних акта, управо на начин како је то наведено у Чистој теорији права.

У **закључним разматрањима** (стр.75-78) кандидаткиња се осврће на значај који правни позитивизам, оличен у Чистој правној теорији, има за функционисање права и друштво уопште.

У раду је наведена коришћена литература (стр. 78–83), и то: 27 страна извора, 27 домаћа

извора, и од правних извора Устав Републике Србије.

IV ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА РАДА

Имајући у виду да у Теорији права, од тренутка коначног уобличавања традиционалних теорија којима се објашњава суштина феномена права, и даље постоји расправа по питању веће научне основаности појединих теорија, сваки допринос, на начин употребе нових аргумената у циљу доказивања научне убедљивости неке од водећих правих теорија, као што је Чиста теорија права, кроз актуелизовање расправе на наведену тему, представља допринос научном резонувању вишег нивоа, а тиме и допринос развоју Теорије права уопште.

V ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ РАДА И ИСТРАЖИВАЊА

Закључци, који се могу извести на основу резултата истраживања која су изнети у овом раду, би били следећи:

- изнете идеје Чисте теорије права, на начин како су презентоване, представљају снажне и убедљиве аргументе научне основаности наведене теорије;
- поставке Чисте теорије права, су и данас актуелне, као и од тренутка када су представљене академској јавности, као основа једног дефинисаног научног и практичног становишта, кроз расправу са наведеним аргументима, са циљем њиховог оспоравања, или са циљем апологије наведене теорије,
- контроверзе које и даље изазивају идеје Чисте теорије права су доказ да ће, у научној јавности, али и у практичној примени права, поставке наведене теорије још дуго, као предмет научног истраживања, бити актуелне.

VI КОНАЧНА ОЦЕНА МАСТЕР РАДА

Мастер рад "Основне идеје "Чисте теорије права" Ханса Келзена", кандидаткиње Николине Станковић представља самосталан рад, у којем је кандидаткиња изложила резултате до којих је дошла истражујући наведену тему на начин који показује да је на задовољавајућем нивоу обавештена о теми о којој је писала. Резултате истраживања је изложила у форми која је адекватна нивоу мастер-рада. Кандидаткиња је на одговарајуће чињенице применила адекватне научне методе и извела научно одрживе закључке. Систем излагања теме о којима је кандидаткиња у раду писала је целовито и логично постављен, а резултати рада су јасно изложени.

VII ПРЕДЛОГ

На основу свега наведеног, ментор предлаже да се извештај о мастер-раду под насловом „Основне идеје “Чисте теорије права” Ханса Келзена” прихвати и кандидаткињи одобри одбрана истог.

У Косовској Митровици,
06.05. 2026 године.

МЕНТОР

Др Сава Аксић, редовни професор

